

Workshops voor de bso

Alles is theater

Theater maken in de bso? Iedereen kan het. Dat is de boodschap van Henriëtte de Graaf, eigenaar van ZILT theaterwerk. Zij speelt voorstellingen op scholen, in bso's en kinderdagverblijven, maar geeft ook workshops aan pedagogisch medewerkers over hoe je theater in de bso kunt brengen. Haar motto: 'Denk niet te ingewikkeld, houd het plezierig en speels'.

CARLA OVERDUIN

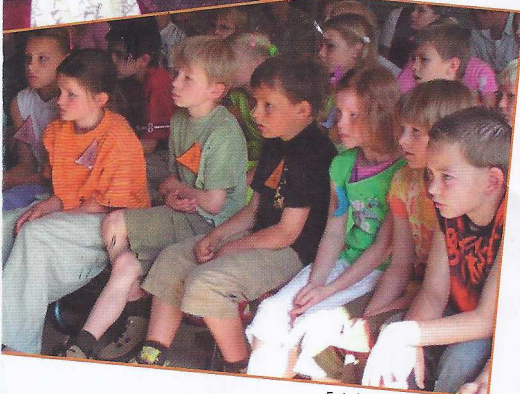
De hamvraag: waarom is theater belangrijk voor kinderen? 'Het is belangrijk om geraakt te worden, dat je ergens over nadenkt. Theater legt het leven uit en brengt nieuwe werelden tot leven', zegt Henriëtte de Graaf. 'Iedereen kan die werelden op zijn eigen manier ontdekken. Kinderen leren hun eigen mogelijkheden kennen, het daagt ze uit, het boort hun lef aan. Bovendien leren ze er veel van, in de zin van creatief denken, samenwerken, open staan voor elkaar, initiatief nemen en incasseren.' Kortom, theater stimuleert allerlei ontwikkelingsgebieden. 'Maar nog belangrijker: kinderen vinden theater maken ontzettend leuk.'

Ik heb niets met theater, ik kan dat niet. Sommige pedagogisch medewerkers zullen dit in eerste instantie denken. Maar Henriëtte de Graaf weet mensen met haar workshop over die drempel heen te helpen. 'Je hoeft echt geen toneel te kunnen spelen of goed te kunnen zingen. Kinderen vinden dat wat je aanbiedt vaak leuk. Met mensen die echt podiumvrees hebben, doe ik

soms de theateroefeningen samen. Dan ontdekken ze al snel: het is helemaal niet zo moeilijk.' Niet alleen pedagogisch medewerkers, ook kinderen hebben soms 'theatervrees'. Tijdens de workshop leren deelnemers ook hoe je verlegen kinderen kunt uitnodigen tot toneel. 'Als theater maken goed wordt aangeboden, in een sfeer van veiligheid, dan zie je dat kinderen zichzelf overwinnen. En dat is leuk, want het geeft ongelofelijk veel zelfvertrouwen.'

Improviseren

Theater maken is meer dan een stukje instuderen. De Graaf: 'Theater is heel breed, met verschillende expressievormen. Iedereen mag theater op zijn eigen manier invullen en beleven.' Een open aanpak dus, die ook de kern is van de workshops van De Graaf. Zij leert pedagogisch medewerkers op allerlei manieren werken. 'Je kunt theater maken aan de hand van een bestaand verhaal of een verhaal dat je zelf met de kinderen maakt. Maar nog leuker is het om te werken vanuit im-

Foto's: ZILT theaterwerk

provisatie, dan ga je veel eerder van de gebaande paden af. Het is het mooist als niets vaststaat, als er gewoon dingen ontstaan. Dát is pas echt theater.'

De Graaf legt uit hoe je met diverse basistechnieken kunt werken. Met deze bijvoorbeeld:

- Verhaallijn: hoe steekt een verhaal in elkaar, hoe krijgt het een begin en eind, hoe bouw je de spanning op.
- Scènes: hoe bouw je eenvoudige scènes om tot theater.
- Spelattributen: hoe maak je met voorwerpen theater. Probeer eens 'associatief denken': leg een voorwerp neer en houd een brainstorm met de kinderen. Waar denken ze allemaal aan?
- Rollen: hoe maak je spannende rollen die inspireren tot het verder ontwikkelen van het spel.
- Decor: je kunt een decor maken van materialen die aanwezig zijn in de bso: maak bijvoorbeeld een boot van tafels en stoelen.

Zelfoverwinning geeft zelfvertrouwen

Een theatermiddag hoeft niet altijd uit te monden in een voorstelling. Henriëtte de Graaf: 'Het hoeft zeker niet, hoewel kinderen het vaak wel leuk vinden om ergens naartoe te werken. Ze willen het resultaat ook graag aan hun ouders laten zien. Maak een plan en besteed vier middagen aan de voorbereiding en één middag aan de voorstelling voor de ouders. Denk niet aan een urenlange voorstelling; de kinderen laten gewoon zien wat ze hebben gedaan.'

Is theater een aanrader in de bso? De Graaf: 'Ja, het heeft veel meerwaarde en kinderen beleven er veel plezier aan. Ik vind dat pedagogisch medewerkers zich hierin zouden moeten scholen. Laat je wegwijs maken, want het is minder moeilijk dan je denkt. Pak het niet te zwaar op. Als je het niet durft, ga toch die uitdaging aan. Je zult vanzelf de wisselwerking ervaren met het enthousiasme van de kinderen. Ook voor groepsleiding geeft de zelfoverwinning enorm veel zelfvertrouwen.' «

Speels aan de slag met theater

Enkele spelmogelijkheden van Henriëtte de Graaf op een rij:

Papier:

Elk kind krijgt een vel papier en maakt daar iets van. Een prop, een vliegtuig, een waaier. Het kind bedenkt daarbij een korte scène en beeldt die uit. Dit kan ook in groepjes van twee.

Voorwerpen:

Neem een sleutel, een zonnebril, een hoed of een kledingstuk en leg die in de groep. Ga met elkaar fantaseren. Waar denken de kinderen allemaal aan bij die bloemetjesjurk? Waar past die sleutel op, wat heeft die zonnebril meegemaakt en is dat wel echt een hoed? Of neem een jas en laat iedereen een minuut lang toneelspelen met de jas. De een trekt hem achterstevoren aan, de ander steekt zijn benen door de mouwen.

Spel met 'tableaus':

Laat twee of drie kinderen met behulp van decorstukken, verkleedkleden en attributen een kort verhaal beginnen. Na enkele minuten zet je het toneel 'stil'. Dan mogen andere kinderen het overnemen en het verhaal een andere wending geven, oftewel een nieuw 'tableau'.

Muziek:

Geef de kinderen een instrument. Wat roept die muziek op? Een trommel kan een junglegevoel oproepen, een fluit symboliseert misschien wel twee ruziënde buurvrouwen.

Alles is theater:

Bespreek met de kinderen dat alles theater is. Lukt het niet met het toneelspelen en raak je gefrustreerd en boos, dan is ook dat theater. Gebruik dat in je spel. Of ben je de tekst kwijt en schiet je in de lach, ga daar dan op door. Speel eens een kwartier 'alles is theater'.

Meer theater

www.dramaxx.com: Theaterbedrijf Dramaxx geeft kindervoorstellingen en theatertrainingen op basis van maatwerk aan de kinderopvang. Regio: centraal-Nederland.

www.personare.nl: Marijke Schellekens van Per Sonare geeft allerlei workshops aan peuterspeelzaalleidsters en pedagogisch medewerkers op het gebied van kinderen en muziek, dans en theater. Van Afrikaanse percussie tot dans en fantasespel. Regio: Nederland.

www.citadeltheater.nl: Theater De Citadel is een theatergezelschap, dat voorstellingen maakt voor kinderen en jongeren. De Citadel bouwt dat altijd uit met een educatief project. De kinderen gaan van tevoren of na afloop met theater aan de slag. Regio: noord-Nederland.

www.tvenster.nl: Een theater in Wageningen dat niet alleen voorstellingen voor kinderen maakt, maar ook een theaterschool heeft voor kinderen en jongeren. Regio: Gelderland.

http://krater.dse.nl: Theatergroep Krater maakt speciale kindervoorstellingen over thema's zoals pesten, verliefdheid en erbij willen horen voor scholen en kinderopvang. Regio: Eindhoven.

Wat is ZILT ?

Henriëtte de Graaf zit al bijna tien jaar in het vak. Zij heeft ZILT theaterwerk opgezet, en speelt hiermee voorstellingen en verzorgt workshops en trainingen. Onder de naam De Toverfluit biedt ZILT theaterwerk sinds 1999 kindervoorstellingen aan en workshops muziek, spel, vertelvormen en theater voor (beroeps)onderwijs, peuterspeelzalen en kinderopvang. ZILT theaterwerk gebruikt theater ook als workshops voor teambuilding. Meer informatie: www.zilttheaterwerk.nl of telefoon (0317) 316801.